

ומשוריינים, כדומר, כוחות שיריון שייחמו בלוחמת שיריון. יש רק להצטרף על כך שכבר אז לא הוקדשה תשומת לב מספקת לעובדי דה, שכן "כוחות יבשה מודרניים" הם כוחות שיריון, ושכל לוחמת יבשה מודרנית, היא לוחמת שיריון. הטא קרמון זה מצא, כידוע, את ביוטו המורבי כיום הכימוריס, כבנינים הדאי נכון ואימונם הבטיחם פיק של הכוחות שאל ניכרו כמיסגרת הפורמלית של חיליה שיריון.

התקפה בדרום

ולדג בשאלת התוכנית האופרטיבית הנכונה לא שררה הסכמה, והועלו פיתרונות שונים. כדי להבין את הפיתרונות הללו ואת השוני שבניהם, ראוי לזכור כי הבעיה שבפניה עמד צה"ל לא היתה כניסה לסיני

שילטון הבורות והיהדות שירד על צה"ל יוחס לראשית ברלב

והתקדמות בו, אלא ביצוע חדירה מהירה, שבתוך כמה ימים תגרום השתלטות מלאה על כל הציר הא, תוך הריסת כל הכוח הצבאי המצרי שבו. לצורך זה, ברור היה מראש כי המיבצעים חייבים להתנהל על גבי שלושת "צירי האורך" הבלתי-נמנעים הקיימים בסיני. הפיתרונות המיבצעיים האלטרנטיביים אינם אלא וריאציות על חשיבותו היחסית של המאמץ אשר יבוצע לכיוונם ועליהם.

בוואריאציות שונות, הועלה רעיון ביצוע חדירה בגיזרה הדרומית, באיזור הכנרת. יתרונו של "הפיר תרון הדרומי" — שודאי הושפע לא מעט ממהלך המיתלה של דיין בקדש — היה, שבמקום זה לא נמצאו מערכים מבוצרים וחזקים, הממקמים במבואות הכרחיים, כמו הללו שברפיח-אל-עריש ואבר-עגיליה-קסימה.

מיגרעותיו של פיתרון זה: ראשית, ביגלל היעדר דרכים טובות באיזור, היה תהליך צבירת הכוחות בצדו כה ממושך, עד שהמצרים היו בוודאות מבחינים בו ונערכים לקראתו. כך היו כוחותינו החודרים מוצאים עצמם מול מערכים מוכינים — ולוא גם חפוזים — ונמצאנו מחטיאים את עצם הצדקת נקישת המהלך הזה.

שנית, מן ההכרח היה להבקיע מייד גם באבר-עגיליה ובכל מחיר, משום שרק דרך "ציר המרכזי" שהוא כביש, ניתן לתקוף את הכוחות החודרים לסיני בדרום. התנאי זה של "הפיתרון הדרומי" הצלחה מיידית ודאית של הבקעת מערך מבוצר מוכן היתה לא רק מיגרעת כשלעצמה, אלא שדרשה גם הקצאת כוחות אלה, שבגיזרת רפיח החיונית היה נותר כוח דל מאוד — בעוד המצרים חופשיים למעשה לפתח התקפת-נגד דווקא מן שם. בהיות "ציר הצפון" בלתי-מאויים עלידי חדי-רותינו ובודאי שלא חסום.

שלישית, מפני ריחוק המקום ממרכז הארץ, לא היתה נשמרת אפשרות ממשית להסח, בשעת הצורך, חלק מן הכוחות לחזיתות האחרות — מוד מובקע ורדני מהריחכוון לכיוון באר-שבט, למושג — ומנקודת-הראות של כמות הכוחות כוחם לצרכים האימפרטיביים היתה מגרעת זו רצינית ביותר.

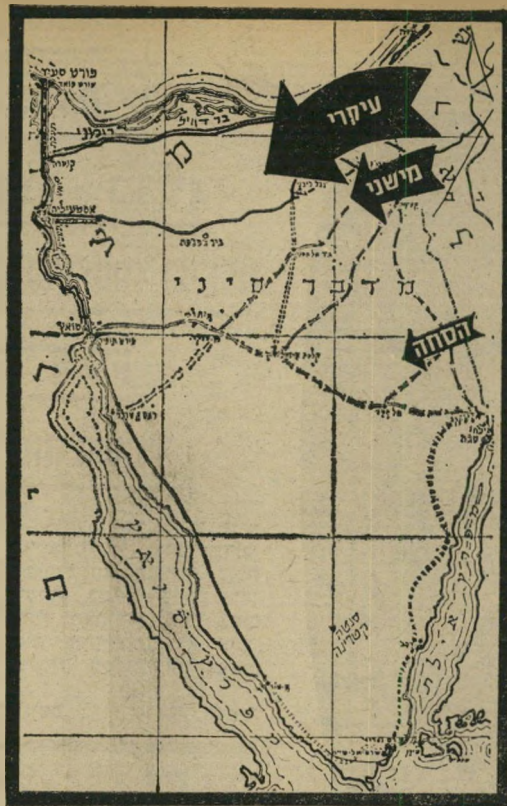
יתרה מזאת, בהיות מערכת הדרכים או כפי שהיתה, אף לא ניתן כך להעביר במהירות מספקת יחידות או עוצבות מן הדרום אל אותה הגזרות הצפונית.

אריק מול סליק

ג ישה אחרת, שלמענה לחץ אריק שרון, גרסה שהמאמץ העיקרי צריך שיעשה באבר-עגיליה — וזהו, הפיתרון המרכזי. הפיתרון הצפוני — משמע, לעומת עמדה תפיסת "הפיתרון הצפוני" — משמע,

ההיערכות המצרית עצמה עזרה לכוחות צה"ל להביס אותה

מיקום המאמץ האופרטיבי העיקרי בפיתוח-רפיח — שמייצגה העיקרי היה האלוף ישראל טל. הדיעות למען כל אחד משני הפיתרונות הללו היו חלוקות, למעשה, בשני מישורים: המישור המדיני והמישור האופרטיבי. יש לכוון אותם בנפרד. במישור המדיני, היתה גישת "הפיתרון הצפוני" מבוססת על ההנחה, שבתנאי מיגבלת "שעון החול" הבינלאומי, על צה"ל להבטיח כי אפילו תחפוט אותו הפסקת-האש כעבור זמן קצר ביותר, בכל זאת כבר יהיו בידיו הישגים סטריטואליים משמעותיים מבחינה מדינית — רצועת-עזה ו"בירת סיני" אל-עריש. מחוץ לזה, כיבוש הפיתחה יתן בידי צה"ל כל אותם יתרונות מיבצעיים, שנפרטם בהמשך. גירסת "הפיתרון הדרומי" ראתה, בתוך אותה אימה של "שעון החול", צורך חיוני לפרוץ מיד לעומק סיני,

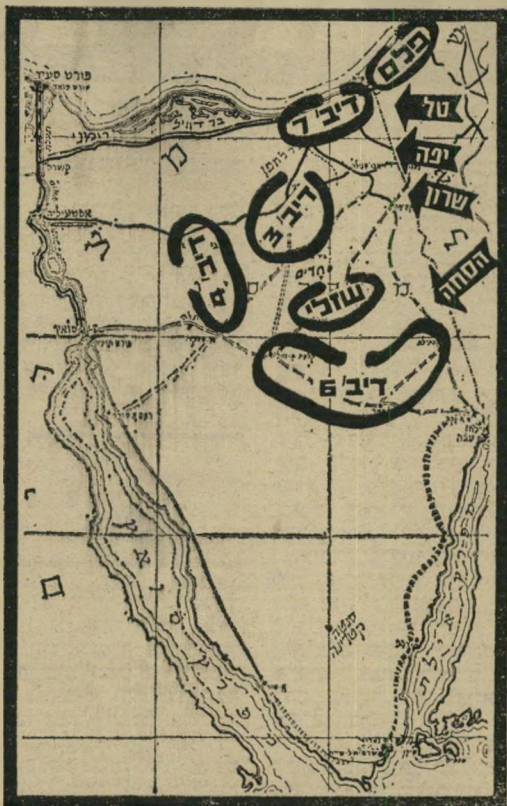
התוכנית הסופית: המאמץ העיקרי מכיוון פיתחת רפיח, בהנהגת סליק, כשמאמץ-המישנה בהנהגת אריק מכיוון לעבר אבר-עגיליה. בדרום — הסחה.

מתוך מגמה להשיג בומן הקצר ביותר השמדה מירבית של הצבא המצרי, וגם כיבוש המיצרים ואף התעלה. בעייה זו יושבה סופית רק אחרי שנעשה דיין שריהביתוחן והוא הורה כי מטרת המינימום של כל התקפה בסיני היא כיבוש כל קירמת סיני — צפון, מרכז ודרום כאחד.

אם במישור המדיני חשיבותם היחסית של אבר-עגיליה לה ואל-עריש היתה כדעת איש ואיש, הרי במישור האופרטיבי קשה להחוק על כך, שפיתוח-רפיח היא ש"היתה", השטח החיוני — לנו ולמצרים גם יחד.

אל-עריש היא המקום היחיד שתפיסתו פותחת את שתי הדרכים החשובות מן הנגב אל התעלה — את "ציר הצפון", שהוא הקצר והנחש ביותר; ואת "ציר המרכזי", אשר מבחינה צבאית הוא החשוב שבצירי הציר-הא. מאל-עריש ניתן לרדת בכביש אל ג'בל-ליבני, וממנו להמשיך לאיסמעיליה, תוך עקיפתה בטווח בטוח של אבר-עגיליה; ואם פונים מהצומת ביר-לחפן דרומית-מזרחית, ניתן להגיע לצומת אבר-עגיליה ולאיים משם, מעורפת על מיתחמי אוסקוף, או אף לרדת אל קסימה או דרומה.

בראייה לאחר, לא רק שבששת הימים הצדיק, ה"ה

המערך המצרי: הכוח הפלסטיני ממוקם ברצועת-עזה, ואילו הכוח המצרי העיקרי מרוכז בדרום, מתוך ציפייה מוטעית להתקפת צה"ל שם. 3 אוגדות צה"ל — במקומן.

פיתרון הצפוני" את עצמו, אלא שלמעשה עלה יפה כלי-כך, עד שההבקעה באבר-עגיליה היתה מיותרת. אבל אין לטעות: גם אם פיתוח-רפיח חשובה יותר, הרי אבר-עגיליה, כמבוא הישר של "הציר המרכזי", חיונית גם היא, ואסור היה לראות חדירה בכל הכוח לעומק סיני בילעדיה. הימנעות מכיבושה בכונה מראש היה בגדר נטילת סיכון חמור ובלתי-מוצדק, ככל הנראה, היה על אריק שרון לנהר מאבק לא קל כדי שתתקבל הנחה זו.

המצרים נגד עצמם

סך כד סדרה-כוחות המצריים בסיני כלל 16-13 חטיבות של חי"ר, כ-850 טנקים, ותותח-סיער מ"ד

דווקא גודל הניצחון של ששת הימים גרם לאסון עתידי

סוגים שונים. סיוע סיפקו 800 כליר-ארטילריה שונים, וכחלק אורגני מן היחידות עצמן נמצאו במיספרים ניכרים ביותר, מרגמות ותותח-נגד-טנקים מכל הד סוגים.

כל העוצמה הגדולה הזאת נערכה בכמה קווים. בקו הראשון נמצאו מצפון לדרום: ברצועת-עזה — 2 חטיבות פלסטיניות, בסיוע כמה גדודים של חי"ר וקומנדו מצריים, ועימם כ-30 טנקי שרמן, מן הדגם העתיק. איזור רפיח-אל-עריש הוחזק עלידי דיוויזיה 7, עם כ-80 טנקים. במערך קסימה-אבר-עגיליה התמקמה דיוויזיה 2, כשברשותה כ-150 טנקים.

באיזור הקוראיה, שממול מיצפה-הרמון, נמצא כוח שאולי, שהיה מעין דיוויזיית-שיריון מוקטנת, או חטיבה מוגברת. ימים אחדים קודם המלחמה הועבר משייה זו אייר, שעל כביש רפיח-אל-עריש, אל המישורים ה"שוממים שבדרום. נחפו לקדם פני הבקעה ישראלית צפונית — או, אם יעלה הדבר בידיו, להבקיע בצעמו אל הנגב, במגמה לנתק את חודו התחוקן, אילת.

בין כונתיה לגלל השתרעה דיוויזיה 6, שעליה הור טל לבלום כל ניסיון של צה"ל להבקיע שם, בעיקבות חטיבת הצנחנים של קדש. לשם כך הוקצו לה טנקים רבים — כ-130 במיספר.

הקו השני הורכב מדיוויזיה 3, שהחזיקה באיזור ג'בל-ליבני ומערבה, עם כמות גדולה של טנקים (כ-120). היא נועדה לתמוך, באמצעות מישלוח תיגבורות וביצוע מכות-נגד, את המערכים הקדימיים; ואם יובקעו אלה — להוות קורת-נגד שני. מדרום לה, בין ג'בל חארים, המזדקר מעל לחמדות הנירחבות ועד המיתלה, נערכה ה"מג'מועה", שהיתה מעין-דיוויזיה, בפיקוד הגנרל יא קוט, עם 50 טנקים.

הקו השלישי נועד לתמוך בשני הקדימיים, ולניהול קרבה-שהייה עד לייצוב קרה-הגנה עורפי ב"קרה-מעב" רים". לצורך זה מוקמה דיוויזיה 4 המשוויינת בביקעת המלייו, בין ביר-ג'פנפה לביר-תמדה. משם יכלה לנוע, בעת הצורך, אל "ציר-הדרום" או לכיוון "ציר-המרכזי". בניגוד ל"קדש", כשהיתה ההיערכות המיני-רית מושקמת — כמובן זה, שהיתה בדיוק לפי התוכנית, וגם כל המהלכים המצריים בוצעו ממש כמו שתוכננו ותורגמו מראש — הרי לקי ראת ששתי-הימנים היתה ההיערכות המצרית נוקה ביותר.

שגיאתה הבסיסית היתה, שהנחת-היסוד שלה גרסה הפריצה של צה"ל בצירי המרכז והדרום. כנראה שגיזרה רפיח-אל-עריש נראתה להם כה מובנת מ-אליה, נה שהעריכו שלא יתכן שם המאמץ העיקרי של צה"ל. שגיאה זו לא היתה ילדת הרגע, אלא "קונספציה"

אריק לא הסתפק בתפקיד פאסיבי ולחץ לשינוי התוכנית

שהתבשלה משך כמה שנים. כתוצאה ממנה לא היו המיצרים ערוכים כיאות לקדם את "הפיתרון הצפוני", וקרוב לשליש מכלל עוצמתם בסיני לא נטל כל חלק במלחמה, מלבד תמיכת צירי-המנוסה; וגם מן האלי-מנטים אשר לחמו היה חלק ניכר, "משוך" כלפי דרום ולמעשה גם הוא נוטרל.

כך פיעה ההיערכות המצרית עצמה את כוחות צה"ל בהוצאת המיצרים משיווי-מישי קדם וכתחשת ערעורה.

גורם-הולשה חשוב אחר אצל המיצרים נגרם כתוצאה מאי-מספקותה של המערכת הלוגיסטית. הכוחות הגדולים שנכנסו לסיני בתרועות, (המשך בעמוד 22)